

MEE OP INSPECTIEBEZOEK

Inspecteur Carolien Grootte Schaarsberg: "Je bent er in je eentje verantwoordelijk voor dat er op het eind van de dag een goed en onderbouwd beeld van de school ontstaat. Dat zorgt voor de nodige adrenaline."

Foto's: Peter van Trijen

'Er hangt veel af

Geen kille controleur, maar een betrokken en bekwame vakvrouw, niet vies van goede raad. Dat concludeert Kader Primair na een dagje mee op pad met onderwijsinspecteur Carolien Grootte Schaarsberg. Een spannende dag, omdat voor basisschool Aventurijn een aangepast toezicht in de lucht hangt.

TEKST VANJA DE GROOT

Via onverharde landweggetjes bereikt inspecteur primair onderwijs Carolien Grootte Schaarsberg (48) stipt om 8 uur brede basisschool Aventurijn (ruim 200 leerlingen) in het Westbrabantse dorpje Standdaarbuiten. “Een TomTom is echt onmisbaar in dit vak.”

Op weg naar het kantoor van de schoolleider drukt Grootte Schaarsberg al diverse binnendruppelende leerkrachten een geruststellende hand. “Tot straks!” De leerkrachten ogen relaxt. “Er kijkt wel vaker iemand mee in de klas”, verklaart een van hen. Ook bij de kordate inspecteur, van huis uit orthopedagoog en onderwijsadviseur, is geen greintje spanning te bespeuren. “Wel besef ik goed dat er veel afhangt van mijn oordeel.”

Tijdens het laatste ‘reguliere’ vierjaarlijkse onderzoek in 2011 was de kwaliteit van het onderwijs op de Aventurijn voor de meeste (norm)indicatoren op orde en werd het basistoezicht gehandhaafd. Een tussentijdse risicoanalyse die Grootte Schaarsberg opstelde met behulp van een analist laat echter een dalende trend zien in de eindopbrengsten van de school, tot beneden de ondergrens. “Ik ga vandaag een risicogericht kwaliteitsonderzoek doen om de oorzaken daarvoor te achterhalen en te beoordelen of het basisarrangement wellicht omgezet moet worden in een geïntensiverd, aangepast toezicht.” De inspecteur heeft een volledige dag met lesbezoeken, een documentenanalyse en gesprekken met het team, de schoolleider, intern begeleider en een bestuurslid voor de boeg.

Tijdens de kennismaking met schoolleider Lianne van Apen en intern begeleider Kitty Heck-Kouters begint Grootte Schaarsberg voortvarend met een spervuur aan vragen. “Zijn er zieken vandaag? Of langdurige uitvallers? Stagiaires? Hoeveel groepen zijn er? Heeft de gesplitste groep een bevoegde leerkracht?” De directeur en ib’er voorzien haar ontspannen van antwoord en verontschuldigen zich alvast voor de technische problemen met de digiborden.

“We leren genoeg hoor”, grapt leerling Sijmen als de inspecteur groep 6 binnen stapt. Terwijl Grootte Schaarsberg fanatiek en nauwgezet de dag- en weekindeling, groepsmap en –plannen doorbladert, test meester Peter de kennis van zijn leerlingen over de getallen in datums. Zo nu en dan kijkt de inspecteur geïnteresseerd op. “Ook als ik de klaargelegde documenten bekijk, houd ik in de gaten wat er in de les gebeurt, ook al lijkt dat soms van niet.”

‘WE ZIJN ALLEMAAL STREBERS EN WILLEN HET BESTE UIT DE KINDEREN HALEN’

Speld Als de inspecteur groep 5 binnenvalt, krijgen de leerlingen juist een uitgebreide klassikale instructie van juf Coby over het meten van omtrek en oppervlakte. Daarna werken de kinderen van ‘niveau 3’, die verder weinig instructie nodig hebben, rustig en gedisciplineerd verder aan de bijbehorende opdrachten op het Leerplein. In die gemeenschappelijke open ruimte, die de lokalen aan de ene kant van het gebouw scheidt van de lokalen aan de andere kant, kun je een speld horen vallen. Het valt Grootte Schaarsberg op dat in een handelingsplan vooral staat wat een leerling *niet* goed kan, in plaats van hoe men hem of haar meer uitdaging wil bieden.

“Groep 3 is een belangrijke periode, gezien de gevoelige ontwikkelingsfase van kinderen in die leeftijd”, verklaart de inspecteur haar wat langere bezoek hier. De leerlingen krijgen gezamenlijk een les technisch lezen. Om de beurt lezen ze elk een zinnetje voor, waarna de rest in koor volgt. “Probeer het met ‘hakken en plakken’ als het niet lukt”,

van mijn oordeel’

Open rooster Om 8.45 beginnen de lessen en start inspecteur Grootte Schaarsberg met het observeren van de lessen. Ze doet dit volgens een ‘open rooster’, een relatief nieuwe werkwijze. “Aan de hand van het vooraf opgevraagde lesrooster bepaal ik welke groepen ik ga bezoeken. Ik kondig echter niet aan welke dat zijn, dus de leerkrachten weten niet of en wanneer ik langskom in hun klas. Dat geeft me de vrijheid om bij een bepaalde les langer te blijven zitten of juist niet, en bijvoorbeeld een specifieke groep gedurende de dag vaker te zien.”

moedigt juf Tonny de kinderen aan die er moeite mee hebben. “Het is jammer dat niet alle leerlingen leesstof krijgen die past bij hun niveau, doordat ze mee moeten met de langzaamsten”, merkt Grootte Schaarsberg op.

Pech Rond lunchtijd volgt een gesprek met de leerkrachten in de teamkamer. Grootte Schaarsberg prijst de enorme rust die er op school heerst, zowel op het Leerplein als in de groepen. “Bijna alle kinderen doen goed mee en zijn erg oplettend en geconcentreerd.” Het team baalt dan ook van de teruglopende eindopbrengsten. “We zijn

In groep 7 behandelt juf Anita woorden met 'ou' en 'au', terwijl inspecteur Groote Schaarsberg de dag- en weekindeling, groepsmap en -plannen doorbladert.

allemaal strebers en willen het beste uit de kinderen halen. Maar we hebben de pech dat we toevallig een paar zwakke groepen achter elkaar hebben. Dat is al zo vanaf de onderbouw en hoe hard we er ook aan trekken, de gewenste resultaten blijven uit”, verklaart het team. “Maar als in de meest instructieafhankelijke groep (‘niveau 1’, red.) al 17 kinderen zitten, waarvan acht dyslectisch, gaat het effect waarschijnlijk verloren.” Hoewel ze als inspecteur eigenlijk geen adviezen mag geven, tipt Groote Schaarsberg het team meer te focussen op de uitkomsten van methodegebonden toetsen. “Bepaal op basis daarvan welke kinderen op welk vlak extra instructie nodig hebben. Jullie moeten er heel dicht op zitten. Wacht niet op Cito.” Verder stelt de inspecteur dat de eindopbrengsten ook omhoog gaan als de ‘bollebozen’ nog beter scoren dan ze al doen. “Deze kinderen zitten nu vaak nog te lang bij de gezamenlijke instructie. Laat ze eerder los op het Leerplein, maar geef ze wel de ruimte om de klas in te komen als ze een vraag hebben.”

‘OOK ALS IK DE KLAARGELEGDE DOCUMENTEN BEKIJK, HOUD IK IN DE GATEN WAT ER IN DE LES GEBEURT’

Technisch lezen Nadat Groote Schaarsberg zich even heeft teruggetrokken voor de analyse van documenten over de kwaliteitszorg, de onderwijstijdentabel en -berekening, de toetskalender en de opbrengstgegevens, volgt een intensieve sessie met directeur Van Aperen en ib'er Heck-Kouters. Zij beamen wat het team zegt over de oorzaak van de teruglopende eindopbrengsten, maar geven ook toe dat er nog iets mist. “Het didactisch handelen heeft een *upgrade nodig*”, aldus Van Aperen, die net als de inspecteur gesignaleerd heeft dat met name technisch lezen in de middenbouw te weinig groei en rendement oplevert. Groote Schaarsberg: “Besteed in groep 3 meer tijd aan aanvankelijk leren lezen. Stel prioriteiten.” Bij het bespreken van de extra begeleiding – naast het reguliere aanbod – van enkele individuele zorgleerlingen heeft de inspecteur niet alleen oog voor hun prestaties, maar ook voor hun welbevinden. “Zit hij goed in zijn vel, heeft zij vriendinnetjes, hoe gaat het thuis?” De school zit nog midden in de implementatiefase van de groepsplannen. “Zorg dat deze zo concreet mogelijke doelen bevatten, zodat leerkrachten precies weten wat hen te doen staat”, merkt Groote Schaarsberg op. “Niet als extra, maar als sturing. En houd goed in de gaten of ernaar gehandeld wordt, evalueer systematisch.”

De directeur en ib'er schrijven actief mee en zuigen de woorden van de inspecteur in zich op. Van Aperen: "We gaan in het volgende schoolplan nog hoger inzetten op differentiatie."

Finale oordeel De inspecteur trekt zich weer even terug voor het verwerken van alle informatie om tegen vijven in het bijzijn van bestuurder Johan van den Buijs, de directeur en ib'er haar finale oordeel te vellen. Krijgt de school het stempel 'zwak'? "Ik zie nu geen reden voor een aangepast arrangement", stelt de inspecteur de aanwezigen meteen gerust. "Er zijn zeker zorgpunten, maar de directie heeft ze goed in beeld en werkt aan oplossingen." Ze sluit echter niet uit dat, als daar aanleiding voor is, ze nog voor de zomervakantie terugkomt. "Als de opbrengsten dan weer te laag zijn, doen we opnieuw onderzoek. De kans is dan groot dat de school onder aangepast toezicht komt te staan." Ze spreken af dat de school de resultaten van de Cito-eindtoets meteen naar de inspecteur doorstuurt.

De school krijgt een hoog cijfer voor rust, orde en taakgericht werken, "want met het klassenmanagement en pedagogisch handelen zit het wel snor. Maar er ontbreekt

'TEGENGAS WAS NIET NODIG'

"Onderweg naar huis dacht ik: was ik niet te meegaand, had ik niet wat meer tegengas moeten geven?", schetst schoolleider Lianne van Aperen haar ervaring met het inspectiebezoek. "Maar toen ik eenmaal een verslag voor het team maakte, kwam ik tot de conclusie dat dat niet zo was. Het klopte allemaal wat de inspecteur zei. Veel kwam ons bekend voor en met een aantal zaken gaan we snel aan de slag." Van Aperen heeft het bezoek van Groote Schaarsberg als prettig ervaren. "Ik merkte dat het team ontspannen was onder haar benadering. En het was fijn dat ze ook de dingen benoemde waar we goed in zijn. Ik heb vertrouwen in de toekomst."

soms diepgang in het didactisch handelen. Zorg dat *alle* kinderen geprikkeld worden, laat ze zelf meer nadenken. Er is nauwelijks differentiatie aan de bovenkant, terwijl er ook kinderen zijn in de bovenbouw die nog niet kunnen automatiseren met rekenen. Vooral bij de leerkrachten die nog veel klassikaal doen, valt winst te behalen. Ze hoeven niet harder te lopen, het gaat erom dat ze de goede dingen doen."

Bestuurder Van den Buijs, die driftig mee tikt op zijn *tablet*, kondigt aan te gaan bekijken of en waar extra handen nodig zijn, ook gezien de grote groepen. Groote Schaarsberg: "Extra handen zijn niet per definitie de oplossing. Het moet ook vanuit de leerkrachten zelf

komen. En groep 6 is bijvoorbeeld relatief klein. Durf bepaalde combinaties te maken die minder voor de hand liggen. Gebruik kansen, bijvoorbeeld met de kinderen die al verder zijn."

Tien uur nadat ze aankwam bij de Aventurijn stapt Groote Schaarsberg in de schemering weer in haar auto. Hoe blijft ze al die uren zo scherp? "Je bent er in je eentje verantwoordelijk voor dat er op het eind van de dag een goed en onderbouwd beeld van de school ontstaat. Dat zorgt voor de nodige adrenaline." |

'MET HET KLASSENMANAGEMENT EN PEDAGOGISCH HANDELEN ZIT HET OP DEZE SCHOOL WEL SNOR'

De inspecteur stelt een leerling wat vragen.